

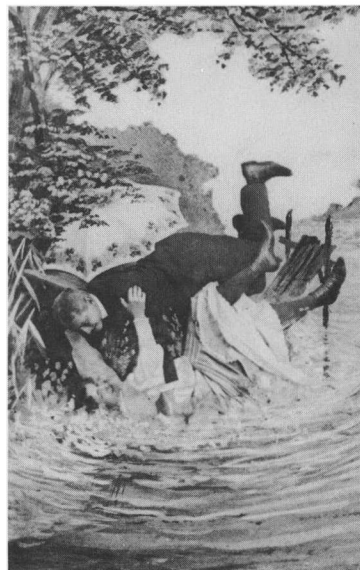
Ømme postkort

– en kærlighedshistorie fra århundredeskiftet

Af Birgitte Seider

I 1975 fik Dansk Folkemindesamling overdraget en omfattende postkortsamling (ialt 306 kort) fra perioden 1903–15. Den stammede fra et ægtepar, Anna og Johan Larsen i København, og det viste sig, at den dels bestod af postkort fra venner og familie til ægteparret, dels – og det var langt størsteparten af samlingen (231 kort) – indeholdt en korrespondance mellem Anna og Johan, koncentreret om deres forlovelsestid, årene fra 1907 til 1909, hvor de blev gift.

Kort nummer 4, 5 og 6 af tysk serie fra Johan til Anna (udateret). På kort nummer 4 skriver han frydefuldt/forarget til hende: »Er den ikke hamber?«

Copyright by Theodor Eismann, New-York.

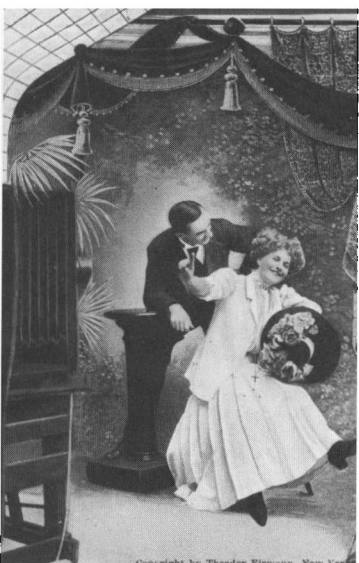
Copyright by Theodor Eismann, New-York.

Copyright by Theodor Eismann, New-York.

Copyright by Theodor Eismann, New-York.

Copyright by Theodor Eismann, New-York.

Copyright by Theodor Eismann, New-York.

En komplet postkortserie, fremstillet i USA. Historiens pointe er karakteristisk for de fleste af serierne i materialet.

Postkortene viser, hvordan deres følelser for hinanden udvikler sig, og samtidig afspejler de en af tidens helt store diller, nemlig brugen af *postkortserier*, i reglen på 6 kort, der i fotografier eller tegninger viser en række situationer, som tilsammen fortæller en lille historie – hyppigst med erotiske, pikante undertoner. Disse serier har som agerende en mand og en kvinde, og pointen i historien går som regel ud på, at manden ved sin ihærdighed og charme (!) overvinder den dydige, tilbageholdende piges modstand, så hun bliver føjelig og gør hvad *han* vil. De fleste af billedserierne standser dog der, hvor parret omfavner og kysser hinanden, men der er enkelte undtagelser, og af og til bliver pointen drejet over i det platte eller barokke – se eksemplet på s. 5, hvor ungersvenden er lige ved at få sin vilje med den skønne, hvorpå det hele ødelægges, fordi broen braser sammen under deres forenede anstrengelser!

At Anna og Johan har fundet de – efter datidens målestok – noget vovede serier morsomme, fremgår af den store hyppighed, hvormed de optræder i materialet (ialt 21 komplette serier á 6 kort, samt en del ukomplette serier).

I en periode, hvor telefonen var en sjældenhed, benyttede folk sig naturligvis i vid udstrækning af det skrevne ord, når de skulle meddele sig til hinanden, og til korte beskeder var postkort ideelle. Det vidste postkortproducenterne, og de udnyttede og opdyrkede markedet ved at fremstille så attraktive og spændende postkortmotiver som muligt. Foruden serierne vrimlede det med forskellige andre genrer: fotografier af berømte skuespillere i deres store roller, smukke udenlandske som indenlandske varietéstjerner i mere eller mindre afklædt stand, gengivelser af kunstværker fra de store museer (producenterne nærede især forkærlighed for at afbilde nøgne kvindeskikkelser: det var noget, der solgte godt i en tid, hvor kroppen var tabu og som følge deraf genstand for en umådeholden interesse. Ved at gengive kunstværker – ikke levende mennesker – kunne man således imødekomme kundernes ønsker uden at overtræde pornografilovgivningen). Endvidere fandtes der topografiske kort, kort med fotografier fra aktuelle begivenheder, osv. osv. Men ideen med hele postkortserier er afgjort det bedste eksempel på, hvordan producenterne søgte at tiltrække kunderne, og rent salgsmæssigt må det da også have været en stor succes. Hvem ville for eksempel nøjes med bare at købe de tre første kort i en serie, når billedhistoriens pointe først fremgår af det sjette kort?

Ydermere var disse småerotiske serier specielt velegnede til et ganske bestemt formål: nemlig til at formidle følelser uden brug af ord. Kortenes *motiver* spillede en væsentlig rolle og kunne bruges til at udtrykke de følelser, man ifølge tidens normer og moralbegreber ikke kunne eller ikke turde udtrykke verbalt. Postkortfabrikanterne var – i lighed med tidens skillingsviseproducenter, forfattere af »brevbøger for unge elskende« og

andre følelsspekulanter – klare over, hvor svært det således kunne være for folk at sætte ord på deres ømme følelser for hinanden. Det udnyttede de suverænt, eftersom det ud fra et produktionsmæssigt synspunkt var en god forretning at fremstille såvel viser og brevformler – som postkort – der kunne afhjælpe problemet for de elskende. Med fremkomsten af disse postkortserier opstod der altså endnu en mulighed for at vise, hvilke tanker og følelser man gik og tumlede med, og som det af mange grunde faldt så vanskeligt at formulere.

Det er netop denne mulighed, Anna og Johan udnytter i deres korrespondance. I deres postkort til hinanden er der en påfaldende uoverensstemmelse mellem kortenes motiver og det, der er skrevet bagpå. Som oftest omhandler den skrevne tekst små, banale hverdagsbegivenheder – eller det kan være korte meddelelser om tid og sted for et møde o. lign.; derimod er motiverne overvejende af romantisk og/eller erotisk karakter. Man kan sige, at Anna og Johan – som så mange andre forelskede, unge par – benytter postkortet som medium på to planer: et ydre og et indre. På det ydre plan bruger de kortene som et helt praktisk kommunikationsmiddel i lighed med telefonen i vore dage – og på det indre plan fungerer de omhyggeligt udvalgte motiver som en slags budbringere, der skal »hviske« det usigelige, de kærlige, ømme og erotiske følelser i ørerne på den elskede. Sagt på en anden måde: alt det, der trængte sig på hos det forelskede par, men som de selv var for blufærdige til at give ord.

Om Anna og Johan

Anna blev født den 22. marts 1881 i København (Sølvgade). Faderen var skomagermester, men har åbenbart ikke været så velhavende, at han har haft råd til at give sin datter en uddannelse.

Anna måtte som så mange unge piger på den tid ud at tjene, og de første oplysninger om hende stammer fra Frederiksberg politis »Meldingsprotokoller for kvinder«. Ifølge disse protokoller arbejdede hun fra august 1903 til august 1906 som tjenestepige hos en grosserer Jørgensen, Enighedsvej 9 (nuværende Edisonsvej).

Derefter flyttede hun til et lejet værelse – stadigvæk på Frederiksberg – og til skiftedag den 1. maj 1907 tiltrådte hun en plads hos stadsdyrlæge Højberg, Falkoner Allé 3. Her blev hun – med enkelte afbrydelser på grund af uoverensstemmelser med herskabet – indtil brylluppet med Johan i 1909. Dog boede hun ikke i hele perioden samme sted, hvor hun tjente: fra december 1907 til juni 1908 boede hun for eksempel på et lejet værelse på Nylandsvej – formentlig for at kunne være i fred med sin Johan uden fruens indblanding.

Johan blev født den 13. februar 1887 i Ålborg. Hans far var arbejdsmand, og man må gå ud fra, at familien har været hårdt trængt rent økonomisk – i hvert fald måtte Johan som 16-årig i 1903 rejse til København for at arbejde.

Via Københavns politis »Registerblade« fra perioden kan man følge ham på hans forskellige adresser rundt om i byen. Han er tilsyneladende flyttet meget omkring, men det fremgår ikke, om han samtidig har skiftet arbejde.

I politiets registerblade figurerer Johan med stillingsbetegnelsen øltapper, og i hele det aktuelle tidsrum – fra september 1907 til februar 1909 – var han ansat som svend hos ølhandler P. Larsen, der ejede ølforretningen »Phønix« på Sct. Pauls Kirkeplads i Nyboderkvarteret.

Også Johans bror, Vilhelm (Ville), måtte flytte til København, og de to brødre delte fra efteråret 1907 og et års tid frem et værelse i Gernersgade nr. 41.

I august 1908 flyttede Johan til Holsteinsgade på Østerbro, og året efter finder vi både Anna og Johan som logerende hos en familie på Howitzvej. Endelig – i 1910 – lykkedes det de nygifte at få deres egen lejlighed, og de flytter nu til Lille Farimagsgade på Østerbro. Det seneste postkort sendt til ægteparret Larsen på denne adresse stammer fra 1915, og dermed ophører alle vidnesbyrd om familien – i hvert fald de vidnesbyrd, som kan udtrages af den efterladte postkortsamling.

Om Anna og Johans brug af postkort

Anna og Johan mødte hinanden i sensommeren 1907, og den 10. september skriver han det første postkort til hende. Kortets tekst bærer tydeligt præg af, at bekendtskabet er meget nyt: de er De's, tonen er noget formel – han bekræfter simpelthen en aftale med hende – og endnu er der ikke mange tegn på forelskelse (men han kan dog alligevel ikke dy sig for at slutte med at kalde hende »lille Snut«).

Derimod er kortets motiv ikke ganske neutralt. Det viser et fotografi af en af tidens store skuespillere, Martinius Nielsen, og når Johan vælger at sende Anna et billede af en mand med en så markant maskulin udstråling, kan man ikke få andet indtryk, end at han ønsker at give hende tydelige signaler om sit køn. Anna reagerer da også prompte på disse signaler. Hendes svarkort til Johan viser en meget smuk varietéstjerne, og meningen er vel, at hun på samme måde vil formidle sin kvindelighed til ham. Det er i det hele taget karakteristisk for den første måned af forbindelsen mellem dem, at de hver især er meget ivrige efter at markere deres køn overfor hinanden via postkortmotiverne.

Sidst i september er de åbenbart blevet mere fortrolige med hinanden.

Johans første postkort til Anna (10/9-07) og hendes svarkort til ham.

De opfinder snart den lille leg med at udveksle betydningsladede billedhistorier pr. post, og fra nu af og indtil brylluppet halvandet år senere flyder der en sand syndflod af postkort mellem de to.

Tilsyneladende er det Johan, der først finder på at bruge en hel serie postkort med kærlige scener mellem en mand og en kvinde – vel fordi han som den første af de to føler et stærkt behov for at meddele sine ømme følelser til den udkårne. Der er ingen tvivl om, at Johan meget hurtigt er blevet dybt forelsket i Anna – det fremgår af det store antal postkort, han sender hende – og som naturligt er, ønsker og håber han på en mere intim forbindelse med hende. At ønsket endnu ikke er gået i opfyldelse, vidner den første serie, han sender hende, om: de seks kort fra perioden september-oktober 1907 indeholder i modsætning til senere serier ikke en historie med mere eller mindre åbenlys erotisk pointe, men viser et ungt par i forskellige romantiske situationer. Karakteristisk nok er parret afbildet som brystbillede – bæltstedet og det, der findes derunder er ikke med på disse fotografier. Johan vover endnu ikke at lade sine postkortmotiver fortælle Anna ligeud, hvad det er, han vil, men lader dem forsigtigt vise hende, hvad man kunne kalde en slags forspil til det egentlige. For at gøre det så

Kort nummer 1 og 2 fra Johans første serie til Anna.

tydeligt som muligt for hende, identificerer han direkte parret på billederne med sig selv og Anna: på seriens to første kort (26/9 og 30/9-07) skriver han på fotografierne »Du kan ikke fragaa at det ligner os« og »Er vi ikke søde?«.

En skønne dag nåede Johan sit mål, og morgenen efter skriver han til Anna:

Mandag Morgen Kl: 7 [28.10.07]

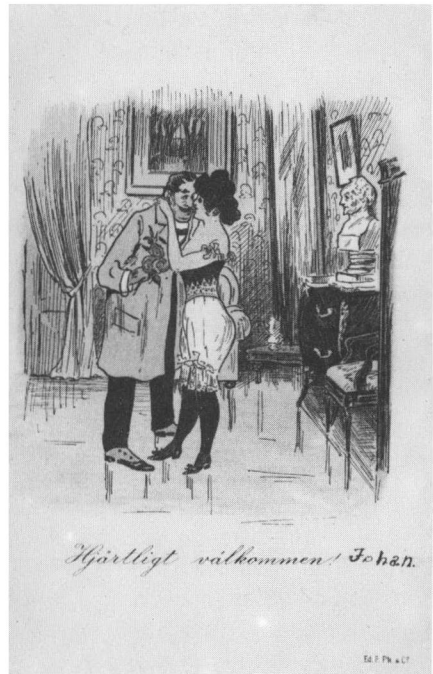
Min inderlige kære Anna!

Tak baade for i Gaar og i Dag det var jo meget rart siger du ikke selv det mit lille Lam. Jeg er lige kommen hjem kl. er 1/4 i 7. Jeg er flink til og skrive til dig men derfor skal du ogsaa være en sød lille Pige for du kan være det naar du selv vil. Jeg hører nok et lille Ord fra dig inden Onsdag du ved jo jeg bliver saa glad hvergang der kommer et lille Kort fra dig af. Vilhelm er gaaet paa Arbejde. Til Slut de varmeste og kærligste Hilsener til dig min Skat fra din bedste Ven Johan som elsker dig til sidste Stund. 1000 Kys til dig min Skat.

Herefter ændrer Johans valg af billedhistorier sig hurtigt. I stedet for serier, der viser det mere uskyldige kæleri over bæltstedet, vælger han nu ikke sjældent postkortmotiver med åbenlyse hentydninger til det, der er sket mellem dem, og som han øjensynlig til stadighed har i tankerne, selv om det aldrig berøres med ét ord i postkortenes tekster.

Det er afgjort Johan, der er mest opfindsom i sit valg af postkort. Det er tydeligt, at han med liv og sjæl går op i deres fælles leg med at udvælge de mest rammende motiver til hinanden. Allerede et par måneder efter at han har indledt denne leg, forærer han Anna et postkortalbum (3/12-07) og opfordrer hende på denne måde til at gemme serierne, så de senere kan have glæde af at tage dem frem og betragte dem. Han minder hende ofte om det, og den 27. december 1907 skriver han for eksempel:

»... Jeg sender dig nu N. 6 af denne Serie og jeg har allerede købt en anden Serie til dig du skal jo have noget og fylde Albummet ud med ikke sandt min Skat...«.

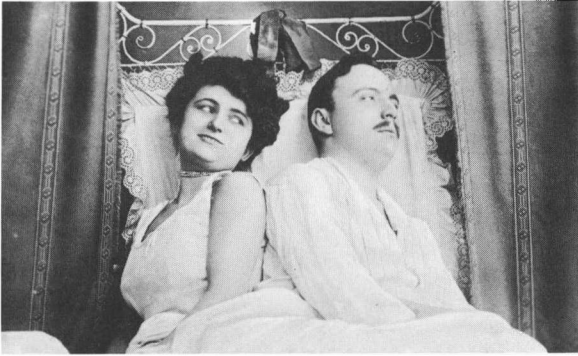
Eksempler på postkort, hvor kvinden undtagelsesvis er initiativtager. (Johan til Anna, 1908).

Johan anskaffede sig også selv et album for at opbevare de serier, han forventede at få fra hende.

Anna er noget mere tilbageholdende såvel i sit motivvalg som med det at skrive kort overhovedet. Johan beklager sig gang på gang over, at hun ikke skriver til ham, og en simpel optælling af kortene fra perioden viser, at det ikke bare er tom snak fra hans side: af de 231 kort, der udgør kæresteparrets korrespondance, skrev Johan mere end dobbelt så mange som Anna (henholdsvis 158, heraf 15 komplette serier og 73, heraf 6 komplette serier). Hun er også temmelig længe om i det hele taget at blive fanget ind af ideen med at bruge billedhistorier, og i lang tid vedbliver hun med at anvende enkelte postkort, der ganske vist er langt fra at være neutrale, men som alligevel ikke udtrykker ret meget om hendes ømmere følelser for sin kæreste. Hun vælger som oftest billeder af smukke skuespillerinder/varietetstjerner, og der er ingen tvivl om, at hun – ligesom Johan – bevidst identificerer sig med personerne på postkortene. Her altså med de unægtelig meget attraktive teater- og varietetstjerner, som hun således stadigvæk bruger til at understrege sin egen kvindelighed overfor Johan.

Da Anna endelig begynder at sende billedserier til Johan, vælger hun motiver, der adskiller sig en hel del fra hans. De serier, hun bruger, er meget anstændige, og hun forsøger ikke på noget tidspunkt ad den vej at hentyde til den erotiske forbindelse med Johan. Derimod giver hun ved sit valg af motiver udtryk for en romantiseret, lidt ugebladsagtig opfattelse af sit kærlighedsforhold til ham. Hun vælger typisk serier med stemningsfyldte måneskinsture, frokoster i det grønne, osv. osv. – og gerne motiver med piger, der i overensstemmelse med det gode, gamle kønsrollemønster dydigt vægrer sig ved mandens tilnærmelser for så alligevel at give efter tilsidst. Det vildeste, personerne i Annas serier foretager sig, er dog at omfavne og kysse hinanden (på kinden!).

De følelser, Anna ønsker at give udtryk for med sine postkortbilleder, er i modsætning til Johans ikke i så stor udstrækning de fysiske. Som man kan se, indtager hun en mere ærbar og passiv holdning til den kødelige side af deres kærlighedsforhold, og hendes tanker kredser i højere grad om det, man kunne kalde den uskyldige flirt i romantiske omgivelser. Af og til må hendes passivitet have gået Johan lidt på, for han sender hende flere gange små stikpiller i form af avancerede postkort, hvor kvinden undtagelsesvis har initiativtagerens rolle, og hvormed han antagelig udtrykker sit lønlige håb om, at Anna en gang imellem vil vise sig som den aktive part i forholdet. Men hun opfører sig fortsat i overensstemmelse med den traditionelle kvinderolle (i hvert fald i sit valg af postkortmotiver). Hun kender grænserne for det tilladelige og går aldrig over stregen i sine følelestilkendegivelser overfor Johan.

Fredag Morgen Kl:4 [29.11.07]

Min kære elskede Anna!

Jeg er lige kommen hjem, saa vil jeg alligevel skrive et par Ord til dig dog det ikke er min Tur til og skrive hvorfor skriver du ikke et par Ord til mig din Tid er maaske saa optaget saa du ikke kan, eller maaske jeg ikke er værdig og skrive til. Kære Anna jeg kommer ud til dig i Aften altsaa Fredag Kl:9, men jeg skal nok gaa straks da jeg er søvning det har været en bevæget Aften kan du tro. I Haab om du ikke har slaaet Takker af mig endnu er jeg din hengivne Johan.

Fredag Aften Kl:10 [29.11.07]

Kæreste Anna!

Tak for Brevet jeg har modtaget. Ja det var en stor Skuffelse jeg ikke maatte komme ud og se til dig i Aften jeg havde endog glædet mig til det i Aften men den Glæde var jo kun kort. Det skal være mig en stor Glæde hvis jeg maa komme ud til dig paa Søndag Aften du skal nok faa et par Ord til Søndag Morgen.

Kærlig Hilsen fra din Johan.

Skriv endnu engang et lille Ord til mig Søndag Morgen.

Lørdag Aften Kl:11 [30.11.07]

Min kære Anna!

Jeg kommer altsaa ud til dig i Morgen Aften Kl:9 saa kan jeg jo nok vente til du er færdig vi behøver jo ingen Steder gaa hen hvis du ikke syntes det. Det er jo ellers din Frisøndag nu haaber jeg ikke jeg faar Afbud i Morgen at jeg ikke skal komme for saa bliver jeg ked af det. Til slut kærlig Hilsen og modtag ogsaa et Godnatkys fra din Johan.

Nu har du dem alle 6 paa 8 Dage, er jeg saa ikke flink til og skrive.

Anna og Johan giftede sig i 1909. Vi kender ikke den nøjagtige dato for brylluppet, men det har sandsynligvis fundet sted om foråret. På Johans fødselsdag, den 13. februar, sender Anna ham i al fald et lykønskingskort med et fotografi af et brudepar, og det er rimeligt at antage, at hun dermed hentyder til det nært forestående bryllup med ham. Herefter ophører korrespondancen af gode grunde, og vi har ingen yderligere oplysninger om ægteparret med undtagelse af et enkelt postkort fra Johan til Anna sendt fra Rødvig på Stevns den 23. juni 1913. Heraf fremgår det dels, at ægteparret har fået deres første barn, dels at Johan har måttet tage arbejde udenfor København. Derudover ved vi intet om deres videre skæbne, men deres kærlighedsforhold står levende aftegnet i de postkort, de sendte hinanden, og som heldigvis er blevet bevaret. De følelser, vi her har set komme til udtryk, viste sig at kunne bære, kærlighedshistorien endte lykkeligt, og Anna og Johan har sikkert i mange år derefter haft stor fornøjelse af at tage albummet frem for at betragte deres »ømme postkort«.

Anna og Johans postkortserier

På grund af materialets store omfang har det været nødvendigt at foretage en kraftig udvælgelse af de serier, der skal tjene som illustration af Anna og

Johans kærlighedshistorie og deres måde at vise hinanden følelser på. Jeg har udtaget et repræsentativt antal kortserier, men af pladshensyn er det desværre ikke muligt at vise de komplette serier på 6 kort. Jeg har derfor valgt at gengive 3 kort fra hver serie, dog således at det sidste kort altid er taget med, og historiens pointe tydeligt fremgår.

Tirsdag d. 3/12 [07]

Min kæreste Johan.

Jeg er lige kommen hjem fra min Søster og Kl er 10 1/2 og bliver meget forbavset over den store Pakke der ligger paa mit Bord. Kære Johan det er dog alt for galt saa du er opmærksom mod mig dette her havde jeg rigtignok ikke ventet blot du nu ikke selv skal komme til at savne noget derved. Jeg haaber enten vi skal i Teateret eller ej at vi skal være sammen i Morgen Aften. Tak for sidst. Du skulle have haft dette Kort straks i Morgen tidlig men jeg ved ikke hvor der er en Postkasse. Venter et Par Ord fra dig i Morgen hvor vi skal mødes. Har ikke hørt noget til C. Hils din Familie og tusinde Hilsener og Tak for Albummet til dig min Skat fra din egen Anna. Her er det første af en Serie som var tiltænkt dig.

Fredag Aften [06.12.07]

Kære lille Johan.

Allerførst Tak for i Aftes. Det var et yndigt Stykke rigtigt taget ud af det daglige Liv. Hvorledes kom du hjem? Jeg haaber godt du har vel været rigtigt godt søvning i Dag af at komme sent i Seng 2 Aftener i træk. Saa kommer du vel en Tur herud Søndag Eftermiddag. Jeg skal nok være hjemme. Hils V. og din Søster og tag selv en Masse Hilsener fra din egen Pige.

Jeg glemte Brevet i Morges derfor kommer det bagefter men jeg haaber du undskylder mig.

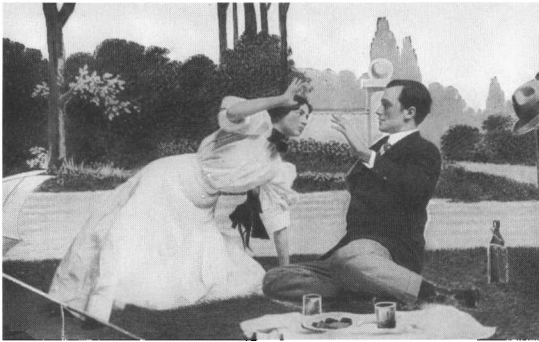

Lørdag Aften [07.12.07]

Kæreste Johan.

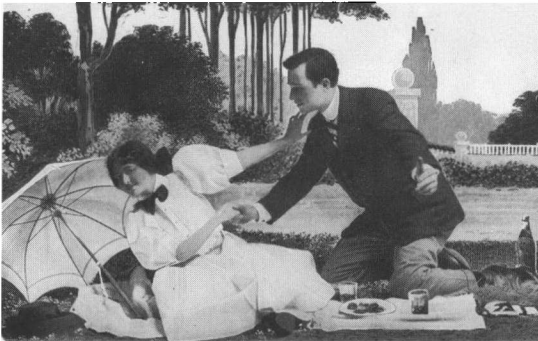
Jeg vil blot med et Par Ord lade dig vide at du ikke skal komme ud til mig i Morgen Eftermiddag da jeg ikke er hjemme. Jeg skal nemlig være Barnepige hos min Søster fra Morgenstunden af men hvis du vil være saa sød at være ud for Nr. 17 Nordre Fasanvej i Morgen Aften ved 8 Tiden skal jeg komme ned jeg haaber saa min Søster er kommen hjem. En kærlig Hilsen sendes dig fra din Anna.

Hilsen til Vilhelm, din Søster og Svoger.

Lørdag Aften Kl 10 [04.07.08]

Min egen lille elskede Dreng. Hvorledes har du det min Skat? Jeg er lige bleven færdig og saa synes jeg min lille Dreng skal have et Søndags Godmorgen Kort som jeg har lovet. Ja du har vel modtaget mit Kort i Gaar. Jeg har gaaet og kigget efter Postbudet hele Dagen men han gik stadig min Dør forbi. Er du bleven noget vaad i Formiddags i det øsende Regnvejr. Vil du være saa sød at komme herud i Morgen ved 3 1/4-3 1/2 Tiden du kan tro jeg længes efter dig. Jeg ved ikke om jeg faar fri. Nu kan der ikke staa mere saa jeg maa slutte med tusinde Hilsener og Kys fra din egen tro Anna.

Fredag d. 10/7 - 08.

Min inderlig kære lille Skat.

Tak for i Aftes! Hvorledes kom du hjem? Jeg var lige ved at komme ud og overraske dig i Aften. De er nemlig ude allesammen og jeg maatte ogsaa gerne gaa, men saa syntes jeg det blev saa sent Kl blev nemlig 8 inden jeg kunde komme af Sted og saa var jeg bange for at jeg ikke skulle træffe dig hjemme saa blev jeg hjemme hos mig selv og gemte Strygetøjet fra i Gaar i Stedet. Kære lille Johan jeg sidder og ønsker blot du var her jeg længes allerede efter dig saa du kan da høre du er i mine Tanker. Ja lille elskede Skat du skal nok faa et Kort Lørdag Morgen paa Sengen. Tusinde Hilsener og Kys din egen tro lille Skat.

Lørdag Aften Kl 9 [11.07.08]

Min egen lille elskede Dreng.

Godmorgen min lille Skat. Hvorledes har du sovet i Nat. Jeg havde tænkt at jeg skulde have været ude hos dig i Aften, men de er ude allesammen og saa kan jeg ikke gaa. Du havde vel ogsaa ventet mig ikke sandt min lille Skat. Gik du tidlig i Seng i Aftes. Kl var 10 da jeg gik i Seng. Har du kunnet holde Varmen i Dag. Kære lille Ven! Du kommer vel herud i Morgen ved 3 Tiden jeg skal nok se at være færdig. Dette er det sidste af Serien det ligner os ikke sandt! Nu er her ikke Plads mere derfor tusinde Hilsener og Kys til dig fra din egen tro Pige.

Lørdag Aften Kl 10 [26.07.08]

Min egen kære lille elskede Pige.

Jeg er lige kommen hjem du ser jo nok hvad Kl: er, sikken en Varme det har været i Dag det har du vel ogsaa nok mærket. Kære lille Pige hvorledes har du det ellers jeg synes som sædvanlig det er saa længe siden jeg saa dig, i Fredags var jeg et pænt Menneske jeg gik i Seng Kl:9 1/2 saa jeg fik da en god Søvn men jeg havde ogsaa meget til gode. Nu herefter skal jeg være allene med Larsen. Ejner er kommen derned hvor han var om eftermiddagen. Jeg glæder mig til i Morgen jeg saa skal være sammen med dig bare du har fri saa kan vi jo gaa ned i Esplanaden og faa vores Eftermiddagskaffe nu til slut de allerkærligste Hilsener og et lille Søndagskys fra din staidig tro Johan.

Fredag Aften 1/8-08

Kære lille Anna!

Hjærtelig Tak for Sidst jeg kom ellers godt hjem. Ville var lige kommen da jeg kom, i Gaar kom jeg til at køre i Sporvogn sammen med Ejner. Til Slut de allerkærligste Hilsener sendes dig fra din egen Johan.

Mandag Aften Kl:9 d. 11/8-08

Kære lille Anna!

Allerførst Tak for sidst jeg kom rigtig godt hjem. Jeg kommer ud til dig i Morgen Aften jeg kommer paa Cykle jeg har købt en Lygte i Dag. Ville har faaet Brev fra Stine i Dag. Nu til Slut de allerkærligste Hilsener til dig fra din egen Johan.

Fredag Aften Kl 12 [14.08.08]

Min egen inderlig elskede Skat!

Jeg er lige kommen hjem fra Christines Kusine og ser til min store Sorg at du har været her for her ligger jo en Pakke Kager. Kære Johan du kan tro jeg er ked af at du har maattet gaa forgæves herud i Aften. Jeg troede ikke du havde kommet herud i Aften da du ikke havde talt om det, men jeg haaber du tilgiver mig du kan trøstigt tro jeg har kun været paa Folkvarsvej! Du maa skrive et Par Ord til mig kære Johan for at jeg kan se at du ikke er vred. Jeg skynder mig at skrive for at du ikke skal gaa og være i daarligt Humør og tro noget slemt om mig. Til Slut tusinde Hilsener og et Kys fra din egen tro Pige. Godnat min Skat. Du skal nok faa Kort Lørdag.

Lørdag Aften Kl 9 [15.08.08]

Kære Johan!

Jeg blev rigtignok meget forbavset over at modtage dit Kort i Formiddags. Hvad du skriver deri forstaar jeg ikke, mener du maaske jeg ikke er dig værdig?? Hvis jeg havde vidst at du kom havde jeg selvfølgelig ikke gaaet ud. Men stoler du ikke paa mig Johan kan det jo slet ikke nytte at vi tænker paa noget nærmere, men jeg synes ikke jeg har givet dig nogen Grund til at mistro mig. Vi kan jo tale nærmere ved i Morgen hvis du har Lyst at komme en Tur herud ved 3 Tiden. Til Slut mange Hilsener din tro Anna.

Tak for Kagerne.

Tirsdag Formd. [25.08.08]

Kære lille Johan!

Jeg har fri i Dag og i Aften saa jeg kommer paa Østerbro i Aften. Venlig Hilsen og paa Gensyn din egen Anna. Ellers kan du telefonere hertil.

Mandag Aften [28.09.08]

Min egen kære elskede lille Pige!

Jeg kan først lade dig vide jeg har ikke været allene i Dag. Fru Larsen var dernede da jeg kom i Morges saa han har allene taget paa Landet det kunne jo heller ikke gaa og have Forretningen lukket mens jeg gik i Byen. Jeg var herhjemme Kl. 6 1/2 hvis jeg ikke skulde have skrevet hjem saa havde jeg kommen ud til dig i Aften, men jeg maa til det for ellers faar jeg heller ikke skrevet i denne Uge. Jeg skal nok hilse di Gamle mange Gange fra dig, nu sender jeg dit Fotografi med, det vil di nok synes godt om jeg kan sagtens være stolt af min lille Pige, men det er jeg ogsaa det ved du jo ogsaa nok, ikke sandt min elskede Pige. Disse her herhjemme er ved og gå i Seng nu saa jeg sidder saa ugenert og skriver det er saa dejligt. Kære lille Anna har du ventet dette Kort fra mig nu har du ogsaa faaet mange Ord fra mig i Aften det er længe siden paa en Gang. Nu kan der ikke staa mere. Tak for sidst og mange kærlige Hilsener til dig min lille Pige fra din altid tro Johan.

Jeg kommer i Morgen Aften saa hurtigt jeg kan.

Lørdag Aften [03.10.08]

Kæreste lille Anna.

*Jeg kommer ud til dig ved aftalte Tid.
Jeg har faaet Brev hjemmefra og Kort
fra Ville. Hermed mange kærlige Søn-
dagshilsener fra din egen J.L.*

Onsdag Aften Kl:9 [07.10.08]

Min egen kære Anna!

*Allerførst Tak for i Aftes, jeg kom ellers
godt Hjem. Jeg har skrevet hjem i Dag,
hvis du kan saa køb det du ved nok. Jeg
kommer saa ud til dig i Morgen Aften
saa hvis du vil kan vi jo gaa os en lille
Tur. Til Slut mange kærlige Hilsener til
dig fra din hengivne J.L.*

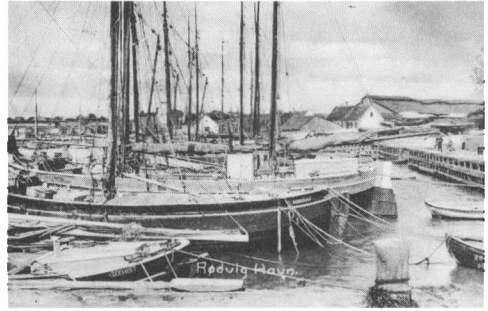

D. 13/2-09

Kære lille Johan.

*Modtag paa denne Dag mine
bedste Ønsker om alt godt i
Fremtiden.*

Din egen Anna.

D. 23/6-13

Kære lille Kone og Søn!

*Mange kærlige Hilsener sendes eder
herfra vi er paa Skovtur herud med
Godsejeren vi har nemlig Fridag i Dag
der er rigtig kønt herude.*

Eders Mand og Fader.

Summary

Tender picture postcards – a love story from the turn of the century

A comprehensive collection of 306 picture postcards from the period 1903 to 1915 was acquired by the Danish Folklore Archives in 1975. The greater part of the collection (231) consists of a correspondence between Anna and Johan Larsen and covers the period of their engagement, from 1907 until their marriage in 1909.

The collection is both illustrative of a simple courtship between two young working people, but is also an example of the early 20th century fashion of sending *postcard series* (normally 6) which tell short »stories« or romantic incidents. The development of the relationship between Anna and Johan can be seen in the way in which the themes of the postcard series shift from the innocent/romantic to the grotesque/erotic.

Johan is the more daring in his choice of themes (although Anna relaxes a little with time). However, even in the cases of his most suggestive postcard series, his correspondence refers to mundane affairs e.g. times of meetings. The pictures clearly serve the purpose of expressing the feelings that were not/could not be expressed verbally.

Johan appears at times to be encouraging Anna to be more sexually active by sending pictures with the female character taking the initiative. Anna's pictures are at all times more restrained and show romanticised and idealised situations.

The postcard series exhibit a very clear division of sexual roles in early 20th century Copenhagen courtship rituals.

Litteratur om postkort:

Klamkin, Marian: Picture Postcards. Newton Abbot, 1974.

Nørgaard, Erik: Med kærlig hilsen. København, 1968.

Nørgaard, Erik: Postkort der aldrig blev afsendt. København, 1971.

Ochsner, Bjørn: Gamle postkort – og nye. I: Jeg er samler. København, 1975. (S. 292–98. Med litteraturhenvisninger).

Anna og Johan benyttede sig naturligvis også af frimærkesproget i deres ordløse følelestilkendegivelser overfor hinanden. Udover frimærkernes placering spillede også farven en rolle. De indrammede frimærker er røde, de øvrige grønne. (Postkort fra ca. 1910 i Det kongelige Bibliotek).